
Recenzovaný článek

Slovensko a Nemecko – partneri v oblasti obrany a bezpečnosti

Slovakia and Germany – partners in defence and security area

Stanislava Brajerčíková

Abstrakt: Predložený článek přibližuje priority slovenskej a nemeckej bezpečnostnej a zahraničnej politiky s dôrazom na ich úlohu v NATO a pri formovaní spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Cieľom článku je zhodnotiť potenciál a možnosti intenzívnejšej kooperácie medzi Slovenskom a Nemeckom v obrannej a bezpečnostnej oblasti tak v transatlantických, ako aj európskych štruktúrach. Článek skúma, do akej miery nové projekty a iniciatívy NATO a EÚ, medzi ktoré možno zaradiť spoločné nasadenie v out of area misiách, formovanie bojových skupín, koncept Framework Nations alebo novo zahájený projekt Stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO), rozširujú priestor pre spoluprácu Nemecka a Slovenska a možnosti pre oba štáty aktívnejšie sa angažovať v procese prehĺbovania európskej obrannej politiky a zabezpečovania európskej a medzinárodnej bezpečnosti i stability.

Abstract: The paper analyses goals of the Slovak and German foreign and security policy focused on their role in NATO as well as on the role by forming European security and defence policy. The paper deals with potential and opportunities for more intensive and effective cooperation between Slovakia and Germany regarding their security and defence policy orientation. It finds out that there are some important NATO and EU projects and initiatives, such as “out of area” missions engagement, battle groups building, Framework Nations Concept or a new announced project Permanent Structured Cooperation (PESCO) to be used in the deepening process of Slovak-German security and defence relations.

Кlíúčové slová: NATO; Spoločná bezpečnostná a obranná politika; Stála štruktúrovaná spolupráca; Battlegroups.

Key words: NATO; Common Security and Defence Policy; Permanent Structured Cooperation; Battlegroups.

ÚVOD

Slovenská republika a Spolková republika Nemecko pôsobia tak na bilaterálnej, ako aj na multilaterálnej úrovni, či už v rámci EÚ alebo NATO ako dvaja rovnocenní partneri, ktorí zdieľajú spoločné názory pri riešení väčšiny aktuálnych európskych otázok alebo aktuálnych záležitostí v ich bilaterálnej spolupráci. Od znovuzjednotenia Nemecka v roku 1990, vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993, ako aj následnej integrácii Slovenska do EÚ a NATO prešli tieto bilaterálne vzťahy dynamickým a v niektorých etapách aj turbulentným vývojom. Napriek tomu väčšina odborníkov, ako aj politických predstaviteľov z oboch krajín hodnotí vzájomnú spoluprácu pozitívne, s významným politickým, ekonomickým, kultúrnym prínosom pre oboch partnerov. Slovenská strana vníma súčasný vývoj vzťahov s Nemeckom ako nadštandardný, na doposiaľ nedosiahnuteľnej úrovni, predovšetkým z dôvodu postupného zintenzívňovania pravidelných stretnutí a rokovaní hlavných politických predstaviteľov, ministrov, ale aj expertov, tak na vládnej, parlamentnej, ako aj na spoločenskej báze. Prehlbovaním spoločného strategického dialógu o aktuálnych politických, ekonomických, energetických, ale najmä aj európskych otázkach sa otvára priestor pre obe krajiny nachádzať spoločné riešenia a prezentovať ich aj na pôde EÚ. Dôkazom rozhodnutia a ochoty oboch štátov intenzívnejšie koordinovať vzájomnú spoluprácu je i podpísanie Memoranda o prehĺbenom dialógu, prostredníctvom ktorého spolupráca slovenských a nemeckých rezortov získava systematický a pravidelný charakter. Ide o otvorený formát, ktorý umožní užšie kontakty na úrovni rezortov a parlamentov, spolkových krajín aj samosprávnych krajov, miest a obcí. Podpisom spomínaného Memoranda obe krajiny oficiálne ustanovujú tzv. štruktúrovaný, prehĺbený politický a expertný dialóg ako intenzívnejšiu formu spolupráce, ktorú Nemecko udržiava s niektorými vybranými krajinami. Cieľom štruktúrovaného dialógu je, aby rezorty, vrátane rezortu obrany, v pravidelných intervaloch na politickej úrovni bilaterálne zhodnotili, kde vidia možnosť užšej vzájomne výhodnej spolupráce, ktorá má osobitný politický význam v období, keď aj v rámci európskeho procesu dochádza k novým impulzom a iniciatívam. Zároveň by mal byť postupne sfinalizovaný Akčný plán, ktorý by stanovil konkrétne formy a projekty spolupráce. Podpísanie Memoranda je potenciálom pre slovensko-nemeckú spoluprácu nielen v bilaterálnom rámci, ale taktiež aj v európskom, keďže umožní obojstranným štátom v rámci EÚ spoločne zvažovať opatrenia na ďalšie skvalitnenie európskeho modelu vo viacerých kľúčových oblastiach¹.

Pod vplyvom súčasných narastajúcich bezpečnostných hrozieb a výziev, ktorým európske štáty čelia, je nevyhnutné upriamiť pozornosť práve na obranno-bezpečnostnú spoluprácu týchto dvoch štátov. Z uvedeného dôvodu si predložený článok stanovuje za cieľ analyzovať úlohu NATO a Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (ďalej SBOP) EÚ v slovenskej a nemeckej zahraničnej politike a porovnať politické priority oboch štátov.

¹ Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. *M. Lajčák podpísal Memorandum o systémovej medzištátnej spolupráci medzi Slovenskom a Nemeckom*. 2017. [online]. [cit. 1.11.2017]. Dostupné z: https://www.mzv.sk/aktuality/detail//asset_publisher/lw1ppvnsclPx/content/m-lajcak-podpisal-memorandum-o-systemovej-medzistatnej-spolupraci-medzi-slovenskom-a-nemeckom/10182

tov v kontexte obrany a bezpečnosti. Následne má článok za cieľ zhodnotiť potenciál a možnosti oboch štátov zvyšovať svoje vojenské kapacity a schopnosti v obrannej a bezpečnostnej oblasti, plniac tak záväzky, vyplývajúce z ich členstva v NATO a EÚ, a tým prispievať k stabilite európskej bezpečnostnej architektúry. Článok pritom zohľadňuje zmeny v nemeckej bezpečnostnej politike, deklarované na Mníchovskej bezpečnostnej konferencii a následne prijaté v roku 2016 v rámci „Bielej knihy k bezpečnostnej politike a budúcnosti Bundeswehru“ a kládne dôraz na iniciatívy spolkovéj vlády v oblasti obrany a bezpečnosti, ako koncept Framework Nations a projekt Stálej štruktúrovanej spolupráce.

1 KOMPARÁCIA POLITICKÝCH PRIORÍT SLOVENSKA A NEMECKA V KONTEXTE BEZPEČNOSTI A OBRANY

Vývoj a úroveň slovensko-nemeckej obranno-bezpečnostnej spolupráce závisí od členstva oboch štátov v Severoatlantickej aliancii a Európskej únii. Nemecko ako zakladajúci štát Európskej únie a jeden z prvých prístupových štátov NATO malo od svojho znovuzjednotenia záujem o rozšírenie oboch zoskupení o štáty strednej a východnej Európy z geografických, politických, geostrategických dôvodov², pričom rozhodujúcu úlohu pri podpore Nemecka pre slovenskú integráciu do NATO a EÚ zohrávala i skutočnosť, že Slovenská republika už v roku 1999, v rámci prvých prístupových rokovaní s EÚ, vyhlásila, že sa plne stotožňuje s cieľmi SBOP, pretože zodpovedajú aj strategickým záujmom zahraničnej politiky SR. Navyše po celé prístupové obdobie do EÚ deklarovala svoj eminentný záujem o súdržnosť NATO, vnímajúc SBOP ako jeho doplňujúcu štruktúru, pričom európska bezpečnostná a obranná politika nesmie byť konkurenciou NATO alebo duplikáciou jeho funkcií. Naopak, mala by posilňovať transatlantickú väzbu a zároveň prevziať na seba väčší diel zodpovednosti za spoločnú bezpečnosť.³ Ešte pred svojím vstupom do EÚ a NATO sa Slovensko zapojilo aj do konkrétnych krokov, realizovaných v rámci SBOP v danom období. Slovenská republika sa zapojila do budovania vojenských

² V prípade záujmu Nemecka o členstvo Slovenska v transatlantických a európskych štruktúrach spočívali hlavné dôvody v nasledovnom; Slovensko na rozdiel od Česka nebolo priamym susedom Spolkovéj republiky, čím sa geografickou vzdialenosťou odstránili potenciálne susedské konflikty. Zároveň sa Slovensko po svojom osamostatnení usilovalo o plnú suverenity, ktorá nebude zafarbená minulosťou z čias spoločnej Československej republiky, a malo tendenciu vytvárať vlastné interpretácie spoločných československých dejín. V kontexte potenciálneho členstva Slovenska v NATO zohrávali kľúčovú úlohu najmä geostrategické dôvody, konkrétne mať na východ od svojej hranice silných, spoľahlivých, prosperujúcich a stabilných partnerov tak pre hospodársku a obchodnú, ako aj bezpečnostnú a obrannú spoluprácu v Európe a taktiež i partnerov pri presadzovaní svojich politických cieľov voči Rusku. Vid' ROGALSKA, Karin. *Das wiedervereinigte Deutschland aus Sicht der Slowaken. Deutschland als Impulsgeber für die eigene Identitätsfindung*. Bundeszentrale für politische Bildung. 2014. [online] [cit. 3.11.2017] Dostupné z: <http://www.bpb.de/geschichte/zeitgeschichte/deutschlandarchiv/181573/das-wiedervereinigte-deutschland-aus-sicht-der-slowaken>.

³ TARASOVIČ, Vladimír. *Slovenská republika a spoločná zahraničná a bezpečnostná politika Európskej únie*. Euractiv. 2003. [online]. [cit. 14.4.2018]. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/zahranicie-a-bezpecnost/opinion/slovenska-republika-a-spolocna-zahranicna-a-bezpecnostna-pol/>

spôsobilosti EÚ, ako hlavnej priority EÚ v rámci SBOP. Do Helsinského katalógu spôsobilostí (Helsinki Headline Goal – HHG) deklarovala ako príspevok mechanizovanú rotu s podpornými prvkami; štyri dopravné vrtuľníky Mi-17; žienijnú odmínovacia jednotku a jednotku vojenskej polície. Slovenská republika zároveň deklarovala zámer zvýšiť svoj príspevok pre vojenské spôsobilosti EÚ tak, aby boli v rovnakom rozsahu ako sily vyčlenené pre NATO. SR sa podieľala na viacerých operáciách krízového manažmentu. Zúčastnila sa vojenskej misie Únie v Macedónsku “Concordia” a politicky podporila vojenskú operáciu “Artemis” v Konžskej demokratickej republike. Zúčastnila sa operácie “European Union Police Mission” v Bosne a Hercegovine a taktiež pokračovala v monitorovacej misii EÚ v bývalej Juhoslávii. V priebehu roka 2003 sa vojenský špecialisti SR zúčastňovali na prácach štyroch pracovných skupín v rámci európskeho akčného plánu pre zdokonaľenie európskych vojenských kapacít⁴.

Po vstupe Slovenska do NATO a EÚ sa zahranično- a bezpečnostno-politické ciele vyvíjali kontinuálne. Slovensko si uvedomovalo výhody vyplývajúce z členstva v oboch zoskupeniach, ako aj svoje záväzky voči obom štruktúram, zdôrazňujúc svoj záujem profilovať sa ako stabilný spojenec a udržať si pevné miesto v členskej základni NATO aj EÚ. Problémom ostáva, že reforma slovenskej armády preukazovala klesajúcu tendenciu, hoci sa Slovensko zaviazalo rozšíriť svoj primárny obranný cieľ z teritoriálnej obrany štátu na prispievanie k obrane spojencov, na prevenciu konfliktov a riešenie krízových situácií vo svete. Konkrétne kroky, ktoré Slovensko postupne podniklo pri zintenzívnení svojho pôsobenia v NATO, predstavovala participácia v kolektívnej obrane teritória aj vzdušného priestoru NATO členov podľa čl. 5 Washingtonskej zmluvy, účasť na minimálne dvoch súčasne pôsobiacich operáciách medzinárodného krízového manažmentu, udržanie 8% vojenských jednotiek v operáciách aktívneho medzinárodného krízového manažmentu, vrátane rotácií a zabezpečovanie, aby 40% celkového počtu jednotiek bolo schopných zúčastňovať sa na týchto operáciách. Zároveň sa Slovensko zaviazalo nasadzovať svoje vojenské jednotky v celom spektre misií pod záštitou NATO, OSN, EÚ a OBSE, pričom kľúčový dokument Model 2015 stanovil expedičné operácie za maximálnu prioritu reformy slovenských ozbrojených síl. Slovensko si stanovilo cieľ prekonať prijatými reformami bezpečnostnej a obrannej politiky disparity medzi vojenskými schopnosťami Slovenska a požiadavkami NATO a SBOP⁵.

Po roku 2008 sa postupne začína meniť slovenská profilácia voči NATO, najmä pod vplyvom narastajúcich bezpečnostných hrozieb, ktorým európske štáty začínali čeliť a čelia aj v súčasnosti. Slovensko aktuálne reaguje v súčinnosti s ostatnými členmi Severoatlantickej aliancie a EÚ na hrozby ako sú migračná kríza, terorizmus, vrátane kybernetických útokov, narušenie európskeho bezpečnostného poriadku na východe Európy po anexii Krymu Ruskom. Uvedené hrozby spochybňujú európsky projekt, ktorý priniesol

⁴ Ibid. 4.

⁵ KRÍŽ, Zdeněk – CHOVAŇČÍK, Martin. Czech and Slovak Defense Policies Since 1999: The Impact of Europeanization. *Problems of Post-Communism*, no. 3 (2013): 54-56.

bezprecedentný mier, prosperitu a demokraciu, a vedú k existenciálnej kríze – v Európskej únii aj mimo nej⁶.

V dôsledku uvedeného Slovensko deklaruje svoj eminentný záujem aktívne prispieť k celoeurópskemu riešeniu existujúcich bezpečnostných problémov za účelom zaistenia i národnej stability a bezpečnosti. Oceňuje prehlbovanie kooperácie medzi EÚ a NATO, zabezpečujúc komplementárnosť, synergiu a úplný súlad s inštitucionálnym rámcom, inkluzívnosťou a rozhodovacou nezávislosťou oboch subjektov⁷.

Podobný postoj ohľadom úlohy NATO a EÚ pri zabezpečovaní európskej obrany a bezpečnosti zastáva aj Spolková republika. Pre Nemecko predstavuje tak NATO, ako aj EÚ garanciu bezpečnosti, stability a obrany na európskom kontinente. Z uvedeného dôvodu je angažovanie Nemecka v Spoločnej obrannej a bezpečnostnej politike EÚ jednou z hlavných zahraničnopolitických priorít Nemecka. Kľúčovú úlohu zohráva však naďalej úzka kooperácia s NATO⁸. Ako kľúčový EÚ aktér a dôležitý člen NATO si je Nemecko vedomé nevyhnutnosti spoločnej obrannej a bezpečnostnej kooperácie, ako aj záväzkov vyplývajúcich z tohto členstva, vrátane záväzku participovať na vojenských out of area misiách v rámci EÚ, NATO a OSN⁹.

Napriek tomu sa v súvislosti s nemeckou pozíciou v oblasti obrany a bezpečnosti objavujú určité rozporuplné názory. Ide o názory predstaviteľov odbornej komunity, ako aj politických elít, ktorí dlhodobo diskutujú o konceptuálnej stránke nemeckej bezpečnostnej politiky. Síce po Studenej vojne došlo k signifikantným zmenám, predovšetkým s ohľadom na transformáciu nemeckých ozbrojených síl z hľadiska ich nasadenia v expedičných operáciách, ich veľkosti, výzbroje a štruktúry¹⁰, diskutabilné ostáva, či Nemecko má skutočnú bezpečnostnú politiku v podobe grand strategy¹¹. Absentuje explicitne vymedzený koncept bezpečnostnej politiky. Tento trend bol viditeľný už v roku 2006 po prijatí Bielej knihy k bezpečnostnej politike a budúcnosti Bundeswehru 2006 a tiež aj Akč-

6 *Spoločná vízia, spoločný postup: Silnejšia Európa. Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie*. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí. 2016. [online]. [cit. 4.4.2018]. Dostupné z: https://www.mzv.sk/documents/10182/2463130/160823_OBEP_Globalna_strategia_E%C3%9A.pdf/f47f31dc-af40-4f5b-a1a7-39c252e7eba1.

7 *Spoločná vízia, spoločný postup: Silnejšia Európa*. 2016.

8 HANDL, Vladimír. *Německo v čele Evropy? SRN jako civilní mocnost a hegemonieozony*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2011. ISBN 978-80-87558-03-4. 41-42.

9 Records from interviews. Interviews with members of Peace Research Institute Frankfurt, a member of Europäische Akademie Berlin, a member of Stiftung Wissenschaft und Politik and with professor of Humboldt-Universität Berlin, realized from October 9, 2017 to October 25, 2017.

10 KRÍŽ, Zdeněk. The adaptation of the German military after the end of the Cold War. From territorial defence to expeditionary military. In BĀTOR, Peter – ONDREJCSÁK, Róbert. *Panorama of global security environment*. Bratislava: Center for European and North Atlantic Affairs, 2014. s. 65-75, 11 s. Mimo edice. ISBN 978-80-971124-9-3.

11 Je veľmi módne hovoriť o tzv. comprehensive approach (Konzept der umfassenden Sicherheitspolitik) k bezpečnostnej politike, ktorý má obsahovať integráciu vojenských a nevojenských nástrojov s cieľom riešiť nie jednotlivé nemeckú bezpečnosť ohrozujúce prejavy, ale ich príčiny, čím by bolo možné preventívne predchádzať ohrozeniu vlastných bezpečnostných záujmov. Viď KRÍŽ, Zdeněk – URBANOVSKÁ, Jana. *Deutschlands Außen- und Sicherheitspolitik nach der Vereinigung. Zivilmacht, Handelsstaat oder Mittelmacht?* Brno: Muni press, 2014. ISBN 978-80-210-7061-5.97.

ného plánu Civilná prevencia kríz, riešenie konfliktov a konsolidácia mieru z roku 2004. V danom období bolo charakteristické zameranie na krátkodobé, taktické požiadavky bez strategickej vízie. Expert na nemeckú bezpečnostnú a zahraničnú politiku Hefried Münkler poukazuje na nedostatky v nemeckom bezpečnostnom systéme, zdôrazňujúc, že nemecká bezpečnostná architektúra by mala byť oveľa flexibilnejšia v dôsledku menej predvídateľných bezpečnostných hrozieb. Nemecký bezpečnostný systém musí byť adaptabilný a schopný zapájať ozbrojené zložky do expedičných operácií a boja s terorizmom. Jednou z možností by bolo zriadenie inštitúcie, kombinujúcej civilné a vojenské komponenty a schopnosti¹².

Doposiaľ absentujúca rozsiahla odborná diskusia o cieľoch a smerovaní nemeckej bezpečnostnej politiky a jej konceptualizácii, uvedomenie si narastajúcich bezpečnostných hrozieb a v neposlednom rade i zvyšujúce očakávania ostatných európskych aktérov od Nemecka ohľadom jeho úlohy pri zaistovaní svetovej bezpečnosti viedlo Nemecko k rozhodnutiu reformovať svoju bezpečnostnú politiku. V roku 2016 prijala spolková vláda novú bezpečnostno-politickú koncepciu, „Bielu knihu k bezpečnostnej politike a budúcnosti Bundeswehru s cieľom prevziať väčšiu zodpovednosť zodpovednosti pri spoluvytváraní globálneho poriadku“¹³. V súvislosti s novým smerovaním nemeckej bezpečnostnej politiky ministerka obrany Ursula von Leyen hovorí o tzv. „vedení Nemecka zo stredu“ (*Führung aus der Mitte*) v zmysle „*prispievať do spojenectiev a partnerstiev tým najlepším zo zdrojov a schopností a spájať ochotu konať so schopnosťou konať*“¹⁴.

Napriek vyššie uvedeným prijatým zmenám v nemeckej obrannej a bezpečnostnej politike sa Nemecko naďalej správa ako zdržanlivý aktér, sledujúci v prvom rade svoje politické záujmy a postulujúci princípy civilnej moci predovšetkým v kontexte nasadenia ozbrojených síl do vojenských operácií a použitia vojenskej sily¹⁵.

¹² KŘÍŽ, Zdeněk. Německá bezpečnostní politika: Adaptace civilní moci. In Handl, Vladimír (ed.) *Německo v čele Evropy? SRN jako civilní mocnost a hegemon eurozóny*. Praha: ÚMV, 2011. ISBN 978-80-87558-03-4. 182-185.

¹³ Viac zodpovednosti znamená zodpovednosť v civilnej aj vo vojenskej oblasti. Ako dôkaz možno uviesť ukrajinskú krízu, úlohu Nemecka na Blízkom východe vyslaním zbraní a školiteľov do Iraku, vyslaním 240 vojakov Bundeswehru do Mali na žiadosť Francúzska. Nemecko sa zároveň naďalej usiluje o reformu Bezpečnostnej rady OSN a o dosiahnutie stáleho členstva, čím by sa potvrdil jeho záujem o prevzatie väčšej zodpovednosti za bezpečnosť a stabilitu vo svete. V kontexte európskej bezpečnostnej a obrannej politiky Nemecko deklaruje snahu o vytvorenie spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej únie. Vid' Bundesministerium der Verteidigung. 2016. *Weißbuch zur Sicherheitspolitik und zur Zukunft der Bundeswehr*. s. 22-25.

¹⁴ WERKHÄUSER, Nina – PÖHLE, Sven. *Von der Leyen: Deutschland ist bereit zur „Führung aus der Mitte“*. Deutsche Welle. 2015. [online]. [cit. 3.5.2018]. Dostupné z: <http://www.dw.com/de/von-der-leyen-deutschland-ist-bereit-zur-f%C3%BChrung-aus-der-mitte/a-18238274>

¹⁵ GOTKOWSKA, Justyna, *Germany and the Eastern Partnership*, Centre for Eastern Studies, OSW Commentary, issue 37, 2010, 6 p.

2 NEMECKÉ INICIATÍVY V OBLASTI OBRANY A BEZPEČNOSTI

Zohľadňujúc konkrétne kroky spolkovej vlády v oblasti bezpečnosti a obrany na európskej úrovni, možno konštatovať, že Nemecko dokázalo preukázať väčšiu mieru angažovanosti v bezpečnostných otázkach, a to konkrétne dvomi iniciatívami NATO Framework Nations konceptom a Permanent Structured Cooperation (ďalej PESCO).

Projekt Framework Nations predstavuje pragmatický prístup ku kooperácii, založenej na dobrovoľníckej báze so zachovaním plnej suverenity a s možnosťou výberu najvhodnejšieho scenára ich angažovanosti v koordinácii s NATO. Nemecký koncept bol založený na dvoch vzájomne prepojených pilieroch. Po prvé ide o koordinovaný vývoj kapacít a schopností v tzv. kapacitných klastroch, pričom zúčastnené štáty dokážu vyplniť existujúce medzery v ich kapacitách a schopnostiach. Aktuálne Framework Nations koncept zahŕňa 16 klastrov a každý člen konceptu sa slobodne rozhoduje o svojej participácii v jednotlivých klastroch. Druhý pilier odborníci označujú za jadro „Európskej armády“-ambiciózný plán pre štruktúrované a kolaborujúce plánovanie síl pod nemeckým vedením¹⁶. Zapojenie do zoskupenia v rámci NATO Framework Nations Concept práve pod vedením Nemecka prisľúbilo aj Slovensko, čo je dôkazom dobre rozvinutej spolupráce oboch partnerov aj na multilaterálnej úrovni¹⁷.

Ambície rozvíjať intenzívnejšiu formu spolupráce na multilaterálnej úrovni deklarovali obe strany i v rámci druhého Nemeckom iniciovaného projektu PESCO. Štátni tajomníci slovenského a nemeckého ministerstva obrany potvrdili na spoločnom stretnutí v júni 2018 dôležitosť PESCO, pričom štátny tajomník ministerstva obrany SR R. Ondrejcsák zdôraznil najmä jeho praktické prínosy k odstraňovaniu nedostatkových spôsobilostí¹⁸.

Nemecké dôvody iniciovať PESCO projekt boli nasledovné; po prvé bolo v nemeckom záujme pozitívne reagovať na francúzske iniciatívu pre užšiu európsku spoluprácu aspoň v jednej oblasti a tým demonštrovať funkčnosť nemecko-francúzskeho tandemu v EÚ. Po druhé Nemecko chcelo ukázať novej americkej vláde, že Európa je ochotná prevziať viac zodpovednosti za svoju bezpečnosť a viac investovať do vojenskej spolupráce. V neposlednom rade zohrával dôležitú úlohu aj domáci kontext, a to názor nemeckej verejnosti, pre ktorú je skôr akceptovateľný naratív „Európskej obrannej únie“ ako argumenty ohľadom posilnenia NATO spolupráce. Z nemeckej perspektívy je zásadná aj otázka upevnenia priemyselnej spolupráce v rámci obranného sektoru v EÚ z dôvodu benefitov, ktoré môžu využívať nemecké vojenské spoločnosti, avšak táto forma spolupráce neprekročí povolenú mieru vojenskej angažovanosti nemeckého Bundeswehru, predovšetkým na Blízkom východe a v Afrike. V dôsledku toho Nemecko iniciovalo projekty výlučne len v nevojenskej oblasti, ako lekárska podpora a logistika a stalo sa tak vedúcou krajinou

¹⁶ GLATZ, Rainer L. – ZAPFE, Martin. *NATO's Framework Nations Concept*. Center for Security Studies (CSS), ETH Zurich, No. 218, December 2017, 4p.

¹⁷ Ministerstvo obrany SR. Štátny tajomník v Nemecku o PESCO a samite NATO. 2018.[online]. [cit.17.10.2018]. Dostupné z: https://mosr.sk/42215-sk/statny-tajomnik-v-nemecku-o-pesco-a-samite-nato/?day=2018-01-01&_od=2018-06-29&_do=2018-06-29

¹⁸ Ibid 18.

v štyroch projektoch „EU Medical Command“, „Network of Logistic Hubs in Europe and Support to Operations“, „EUFOR Crisis Response Operation Core“, „EU Training Mission Competence Centre“ a participujúcou krajinou v projektoch; „Strategic C2 System for CSDP Operations and Missions“, „ESSOR“ a „Military Mobility“ a ako pozorovateľ v projektoch „Energy Operational Function“, „Cyber Threats and Incident Response Information Sharing Platform“ a „Mutual Assistance in Cyber Security and Cyber Rapid Response Teams“¹⁹.

Z hľadiska Nemecka bol projektom PESCO dosiahnutý úspech v negociovaní relatívne neambiciózneho formátu spolupráce s politickým významom bez povinnosti plniť striktné vojenské záväzky²⁰.

Slovensko od začiatku zahájenia projektu PESCO deklarovalo svoju ochotu a pripravenosť prispieť k tejto forme spolupráce. Národný plán vykonávania pre Slovensko podrobne definuje jednotlivé záväzky, vyplývajúce z členstva SR v projekte PESCO. Prvým a jedným z najdôležitejších záväzkov je prísľub pravidelne zvyšovať obranný rozpočet – v prípade Slovenska z úrovne 1,22 % HDP v roku 2018 na 1,6 % HDP v roku 2020 a po roku 2020 postupne smerom k 2 % HDP. Z toho by mali výdavky na modernizáciu a investície do Ozbrojených síl SR tvoriť viac ako 20 %, k čomu sa Slovensko tiež zaviazalo a čo už v súčasnosti spĺňa (27 % v roku 2017, 30 % v roku 2018). Ďalším záväzkom je poskytovanie výraznej podpory pre operácie a misie EÚ, na ktorých sa Slovensko už teraz podieľa²¹. Slovensko však prislúbilo zväziť aj ďalší príspevok v prípade zahájenia novej operácie EÚ a stanoviť vojensko-politické usmernenie s cieľom prispievať po roku 2022 do misií EÚ vo väčšej miere. V neposlednom rade sa slovenská vláda zaviazala viac spolupracovať v kybernetickej obrane, zjednodušiť cezhraničný vojenský transport v EÚ a zapojiť sa minimálne do jedného projektu PESCO. Zohľadňujúc participáciu Slovenska na rôznych projektoch PESCO možno konštatovať výraznú snahu Slovenska patriť medzi aktívnych realizátorov tohto projektu posilnenej obrannej spolupráce v rámci EÚ. Na jednej strane Slovensko predložilo v rámci PESCO svoj vlastný projekt s názvom „EuroArtillery – nepriama palebná podpora“ (EuroArtillery – Indirect Fire Support)²², ktorého cieľom je vyvinúť presnú mobilnú delostreleckú platformu s ďalekým dostrelom vrátane spoločného systému riadenia paľby na koordinované použitie zbraňových systémov v mnohonárodných operáciách. Slovensko predložilo tento projekt vzhľadom na skutočnosť, že ide o nedostatkovú spôsobilosť v EÚ (a tiež v NATO). Slovensko disponuje bohatou tradíciou a expertízou v oblasti vývoja a výroby delostreleckých systémov, takže má prirodzene ambíciu zastávať v tomto projekte vedúcu pozíciu²³. Následne bude SR participovať na projekte zjednodušovania a urýchľovania vojenskej mobility v rámci EÚ (označovaný

19 MÜLLER, Björn. *PESCO Projekte: Wo Deutschland führt, (nicht)teilnimmt, beobachtet*. 2017. [online]. [cit 30.4.2018]. Dostupné z: <http://www.pivotarea.eu/2017/12/12/pesco-wo-deutschland-dabei-ist/>

20 Ibid 16.

21 Ide o misie v Bosne a Hercegovine (operácia EUFOR Althea), v Stredozemnom mori (operácia EUNAVFORMED Sophia) a v Gruzínsku (pozorovateľská misia EUMM Georgia).

22 Štátny tajomník Ondrejcsák predložil svojmu nemeckému kolegovi T. Silberhornovi pozvanie na vstup do tohto projektu. Viď Ibid. 18.

23 Ibid. 16.

aj ako „vojenský Schengen“), vedenom Holandskom s cieľom zjednodušiť administratívnu záťaž pri presunoch vojenského personálu a techniky, napríklad na vojenské cvičenia v rámci EÚ a podporiť rozvoj dopravnej infraštruktúry EÚ z rozpočtu EÚ. Taktiež má záujem zúčastniť sa dvoch projektov PESCO, ktoré vedie Nemecko – „Európske zdravotnícke veliteľstvo“ a „Sieť logistických centier v Európe a podpora operáciám“ a ako pozorovateľ byť súčasťou projektu pod vedením Talianska s názvom „Obrnené bojové vozidlo pechoty/ obojživelné útočné vozidlo / ľahko obrnené vozidlo“²⁴.

3 ASPEKTY REGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE A ÚLOHA NATO

Dôležitú úlohu v bilaterálnej obranno-bezpečnostnej spolupráci Slovenska a Nemecka zohráva aj regionálny aspekt, to znamená možnosti spolupráce v strednej Európe a s ďalšími štátmi Vyšehradskej skupiny.

Slovenská republika dosiahla v spolupráci s ostatnými tromi štátmi V4 významné kroky pri posilňovaní spoločnej obrany a bezpečnosti, ktoré pozitívne hodnotí aj spolková vláda. Jedným z najvýznamnejších opatrení bolo založenie V4 EÚ bojovej skupiny v roku 2016, ktorá predstavovala dôležitý príspevok v rámci Európskej únie v oblasti obrany a bezpečnosti. Slovenský príspevok do bojovej skupiny tvorila mechanizovaná rota a špecialisti v oblasti RCHBO, spolu 536 profesionálnych vojakov ozbrojených síl SR. Spôsobilosť bojovej skupiny mala byť udržaná aj po skončení pohotovosti a fungovať by mohla nielen pre účely Európskej únie, ale aj Severoatlantickej aliancie²⁵. Na marcovom samite sa v spoločnom komuniké ministri obrany V4 štátov dohodli na pokračovaní spolupráce v rámci V4 bojovej skupiny s predpokladaným termínom zahájenia jej ďalšej pohotovosti v druhej polovici 2019²⁶. Hoci Nemecko nie je členom Visegrad EU Battlegroup, oceňuje túto stredoeurópsku formáciu a iniciatívu pokračovať v jej činnosti aj v roku 2019. Pritom sú spoločne títo partneri zapojení do spolupráce v rámci bojovej skupiny Battlegroup I-2000, zahŕňajúc Poľsko, Nemecko, Slovensko, Litvu a Lotyšsko. Uvedená angažovanosť stredoeurópskych štátov na týchto opatreniach je pre Nemecko jasným signálom, že región strednej Európy, vrátane Slovenska má záujem prispievať k spoločnej európskej bezpečnosti.

Spolupráca so susednými štátmi v rámci Vyšehradskej štvorky, ale aj v širšom regionálnom rámci s Nemeckom, bude významná i pri naplňovaní ďalších cieľov slovenskej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Slovenská vláda sa vo svojej stratégii bezpečnostnej a obrannej politiky zaväzuje udržať vysokú angažovanosť ozbrojených síl v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pod vedením medzinárodných organizácií a pri

²⁴ Ibid. 16.

²⁵ CHIVVIS, S. Christopher et al. *NATO's Northeastern Flank Emerging Opportunities for Engagement*. Santa Monica: RandCorporation, 2017. ISBN: 978-0-8330-9464-3. 41.

²⁶ Visegrad Group. *Joint Communiqué of the Visegrad Group Ministers of Defence*. 2018. [online]. [cit. 14.4.2018]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/calendar/2018/joint-communique-of-the-180329>

tvorbe síl vysokej pripravenosti NATO a EÚ²⁷, avšak bude sa koncentrovať na pôsobenie v menšom počte operácií nasadzovaním kompaktných kontingentov budovaných na základe organických jednotiek²⁸.

V kontexte participácie na mierových misiách je potrebné ale zdôrazniť, že od vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 prešla angažovanosť ozbrojených síl v operáciách a misiách postupným kvalitatívnym vývojom. Spočiatku participovalo Slovensko len na misiách OSN, neskôr sa však účasť rozšírila na finančne, personálne a kvalitatívne náročnejšie operácie a misie NATO a Európskej únie. Taktiež sa výraznejšie zosúladiť prispievanie ozbrojených síl do misií a operácií so zahranično-politickými prioritami Slovenska a spojeneckými záväzkami. Slovenská republika sa v rámci medzinárodného krízového manažmentu tiež čoraz viac posúva k vysielaniu žiadaných spôsobilostí a preberaniu náročnejších úloh. Príkladom je prevzatie pozície vedúcej krajiny v Regionálnom koordinačnom centre – Juh v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine, či prevzatie velenia v operačnom a výcvikovom styčnom tíme (OMLT) zameranom na logistickú podporu v operácii ISAF v Afganistane, ako aj vyslanie jednotky špeciálnych síl do tejto operácie²⁹. Intenzívne sa rozvíja aj slovensko-nemecká spolupráca v rámci operácie EUNAFOR MED, v rámci ktorej príslušníci ozbrojených síl SR pôsobia na nemeckej fregate³⁰.

Celkový charakter nasadenia oboch štátov na týchto operáciách je pritom podobný, skôr nevojenský, logistický, výcvikový, zabezpečujúci postkonfliktnú rekonštrukciu krajiny, pretože Slovenská republika nedisponuje vojenskými prostriedkami pre priame vojenské zásahy v konfliktnom regióne a Nemecko posielala vojenský materiál, vrátane zbraní len vo výnimočných prípadoch.

V kontexte ďalších slovenských bezpečnostných cieľov je potrebné zdôrazniť aj angažovanie obranného priemyslu Slovenskej republiky v medzinárodnom prostredí, predovšetkým v rámci modernizačných a bezpečnostných projektov NATO a Európskej obrannej agentúry, ako aj vytváranie priaznivých podmienok pre obranný výskum a vývoj so zameraním na zabezpečovanie potrieb Ozbrojených síl SR a na rozvoj spôsobilostí v tých oblastiach, kde je Slovenská republika schopná poskytnúť pridanú hodnotu v rámci medzinárodného spoločenstva. V súvislosti s posilnením obrannej spolupráce v rámci EÚ prostredníctvom viacerých nových iniciatív, vrátane projektu PESCO, sa diskutuje otázka ohľadom úlohy NATO pri zaistení obrany a bezpečnosti na európskom kontinente. Pre Slovensko zohráva kľúčovú úlohu fakt, že takéto projekty nekonkurujú NATO. Základným kameňom európskej bezpečnosti a klasickej teritoriálnej obrany zostáva NATO. Severoatlantická aliancia sa sústreďuje na kolektívnu obranu, kým posilnená

27 Aktuálne sa príslušníci Ozbrojených síl SR zúčastňujú na dvoch operáciách pod velením NATO (operácia RS v Afganistane a v rámci veliteľstva NATO v Bosne a Hercegovine), na dvoch operáciách a misiách pod velením EÚ (operácia EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine a misia EUMM v Gruzínsku), ako aj na dvoch misiách OSN (UNFICYP na Cypre a v pozorovateľskej misii UNTSO v Izraeli a Sýrii). Viď Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. *Zahraničné operácie*. [online]. [cit.14.4.2018]. Dostupné z: <https://www.mod.gov.sk/zahranicne-operacie/>

28 Úrad vlády Slovenskej republiky. *Bezpečnostná politika a obrana*. [online]. [cit.4.4.2018]. Dostupné z: <http://www.vlada.gov.sk/4-3-bezpecnostna-politika-a-obrana/>.

29 Ibid. 11.

30 Ibid. 18.

obránná spolupráca Európanov má zaisťiť rýchlejšie a efektívnejšie reagovanie Únie na rôzne udalosti v zahraničí, napríklad na epidémiu eboly, ktorá postihla Afriku v roku 2014³¹.

Na stretnutí hláv štátov a vlád členských krajín NATO v máji 2017 v Bruseli Slovensko spoločne s ostatnými členmi NATO zdôraznilo nevyhnutnosť dosahovať silnú transatlantickú jednotu, solidaritu, odhodlanie spojencov ku kolektívnej obrane, ako aj posilňovať ambicióznejšiu úlohu NATO v oblasti boja proti terorizmu. SR informovala o svojich zámeroch naplniť záväzky zo samitu vo Walese v oblasti obranných výdavkov, ktoré sú v súlade s vyššie uvedenými záväzkami v rámci projektu PESCO. Ide najmä o cieľ dosiahnuť do roku 2020 úroveň 1,6 % HDP s cieľom smerovať k 2% HDP do roku 2024. Od vypuknutia finančnej krízy v roku 2008 klesol rozpočet na obranu o 28,6% v reálnych číslach z takmer 1.4 bilióna \$ v 2008 na 988 milióna \$ v 2014 a z 1,71% HDP v 2008 na 0,99% HDP v 2014, t. z. na menej ako polovicu dvojpercentnej hranice pre členské štáty³².

Medzi ďalšie kroky realizované SR v rámci NATO patrilo vyslanie vojenskej jednotky na výcvikovú misiu do Lotyšska na podporu bezpečnosti Pobaltia a Poľska, od júna 2018 nasadí SR 152-člennú mechanizovanú rotu. V rámci posilňovania stability za hranicami NATO súhlasila SR so zapojením Aliancie do Globálnej koalície pre porážku ISIS. Na podporu obranných a bezpečnostných kapacít Iraku koncom roka 2017 uskutočnili OS SR v Iraku základný kurz v oblasti odmínovania, ďalšie výcvikové kurzy v Iraku sú naplánované v roku 2018. SR pokračovala vo vojenskej účasti v misii Rozhodná podpora v Afganistane a v poskytovaní dobrovoľného finančného príspevku 500 000 USD ročne na udržateľnosť afganských národných bezpečnostných síl. Slovenská vláda si stanovila konkrétne ciele i pre „adaptačný“ samit NATO, ktorý sa uskutoční 11. - 12. júla 2018 v Bruseli, ako podporovať pokračovanie politiky NATO vo vzťahu k Rusku, reagovať na hybridné hrozby a rast vnútornej odolnosti členských štátov, presadzovať pozitívnu dynamiku v integrácii krajín aspirujúcich na členstvo v NATO a prispievať k stabilite mimo územia Aliancie prostredníctvom OS SR v Iraku či Afganistane, ako aj civilných expertov v rámci asistenčných aktivít NATO pre Ukrajinu a Gruzínsko.

V otázke plnenia záväzkov členských štátov NATO prostredníctvom 2% HDP na obranu sa v Nemecku realizuje podobný scenár ako na Slovensku. Nemecko si je vedomé tohto záväzku, avšak doterajší vývoj naznačuje, že k dosiahnutiu dvojpercentnej hranice nedôjde. Došlo síce k postupnému nárastu z 1,19% HDP v roku 2016 na 1,22% v roku 2017 a následne v roku 2018 k úrovni 1,34% HDP, a prognózy do roka 2020 naznačujú ďalšie navyšovanie rozpočtu na obranu, ako aj hospodársky rast, ovplyvňujúci podiel HDP na obranu, napriek tomu sa neočakáva dosiahnutie stanovenej dvojpercentnej hranice. Expert na NATO z Nemeckej spoločnosti pre zahraničnú politiku Christian

³¹ Euractiv. *Dvadsať členských krajín chce do obranného jadra Únie*. 2017. [online]. [cit.14.4.2018]. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/dvadsat-clensky-krajin-chce-obranneho-jadra-unie/>.

³² ŠUPLATA, Milan and SCHNEIDER, Jiří and MAJER, Marián. *Crisis in Ukraine and the V4's Defence and Military Adaption*. The Centre for Euro-Atlantic Integration and Democracy.2015. [online]. [cit.14.4.2018]. Dostupné z: <http://ceid.hu/ukraine-crisis-and-the-v4s-defence-and-military-adaption/> Vid' Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. *Správa o plnení úloh zahraničnej európskej politiky SR v roku 2017a jej zameranie na rok 2018*. 2018. [online]. [cit.14.4.2018]. Dostupné z: <https://www.mzv.sk/>

Mölling poukazuje pritom na fakt, že nie je rozhodujúca len výška výdavkov na obranu, ale taktiež efektívnosť investícií. Z hľadiska výšky HDP na obranu sa Nemecko síce nachádza na 15. mieste v NATO štatistikách, avšak z hľadiska efektivity sa umiestňuje na treťom mieste³³. V neposlednom rade je potrebné zohľadniť aj neustále pretrvávajúci civilný charakter nemeckej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Pre Nemecko je dôležitejšie finančne podporovať skôr nevojenskú stránku obrannej a bezpečnostnej politiky ako jej vojenskú, napr. investície do rozvojovej pomoci, do vzdelávania a výcviku ozbrojených síl štátov, v ktorých medzinárodné misie prebiehajú. Nemecko nepotrebuje takú silnú armádu, pretože príliš rozsiahla vojenská sila Nemecka môže vyvolať politické napätie u ostatných európskych partnerov. V dôsledku toho Nemecko bude pokračovať v presadzovaní svojej civilnej politiky a nevojenských bezpečnostno-obranných cieľov³⁴.

Nemecko vo vzťahu k NATO zároveň deklaruje nevyhnutnosť prijať reformu Severoatlantickej aliancie, a to nielen reformu strategickú koncepciu, ale aj veliteľskej štruktúry a otázky jej financovania. Celkový prístup Nemecka k reforme NATO interpretujú roly spolupracovníka regionálneho subsystému a verného (amerického) spojenca³⁵, pričom sa Nemecko usiluje o udržanie kontinuity kľúčových funkcií NATO, ako funkcie kolektívnej obrany či funkcie poskytovateľa medzinárodnej bezpečnosti prostredníctvom vojenských operácií na podporu mieru. Zároveň je však pre Nemecko dôležité vybaviť NATO širokým spektrom civilných komponentov umožňujúcich aktívne pôsobiť pri post-konfliktnej rekonštrukcii a spolupracovať pritom s ďalšími relevantnými medzinárodnými organizáciami. Nevyhnutné je jasne definovať vzťahy s kľúčovými strategickými partnermi NATO, najmä s Ruskom, Čínou, Indiou alebo Brazíliou³⁶.

Vo februári 2018 na stretnutí ministrov obrany NATO Nemecko ponúklo umiestniť na svojom území jedno z dvoch nových veliteľstiev NATO. Ulm sa tak stane spoločne s už existujúcim multinacionálnym komandom základne ozbrojených síl sídlom Joint Support and Enabling Command. Toto komando bude zodpovedné za ochranu a operačnú slobodu jednotlivých vojenských jednotiek a zároveň bude zabezpečovať podporovacu funkciu pre rôzne procesy. Rozhodnutie vytvoriť sídlo pre druhé komando NATO v Nemecku vychádzalo z dvoch základných vlastností Nemecka. Na jednej strane ide o obzvlášť geostrategickú pozíciu Nemecka v centre Európy. Na základe svojej polohy nie je Nemecko len tranzitnou krajinou pre rozloženie jednotiek NATO, ale aj prijímajúcim

³³ GEIGER, Klaus. *Das bedeutet Trumps Zwei-Prozent-Ziel für Deutschland*. 2017. [online]. [cit.14.4.2018]. Dostupné z: <https://www.welt.de/politik/ausland/article162139269/Das-bedeutet-Trumps-Zwei-Prozent-Ziel-fuer-Deutschland.html>

³⁴ Records from interviews 1-4 2017. Interviews with members of Peace Research Institute Frankfurt, a member of Europäische Akademie Berlin, with a member of Stiftung Wissenschaft und Politik and with professor of Humboldt-Universität Berlin, realized from October 9, 2017 to October 25, 2017, with Professor of the Universität der Bundeswehr München, realized on May 9, 2018.

³⁵ Spolupracovník regionálneho subsystému sa zaväzuje ku kooperatívnemu úsiliu budovať s ďalšími štátmi širšie spoločenstvo alebo subsystém. Rola verného spojenca nie je definovaná len existenciou spojeneckého záväzku, ale predpokladá aj podporu politiky a postupu druhého štátu. Závislosť na amerických strategických garanciách a obmedzená suverenita nemeckej politiky ani inú možnosť Nemecku nedávali, len chovať sa ako verný spojenec. Vid' Ibid. 22. s. 19 a 35.

³⁶ Ibid. 27. s. 187-188.

a hostujúcim štátom pre spojenecké ozbrojené zložky v rámci Host Nation Support, čím vytvára časť operačnej oblasti pre opatrenia aliančnej obrany. Nemecko tak bude pôsobiť ako centrálné logistické stredisko pre spojencov a partnerské štáty a zároveň prevzeme v prípade rozsiahleho ohrozenia významnú úlohu pre bezpečnosť aliancie v strednej Európe. Na druhej strane ide o skúsenosti, ktoré Nemecko získalo od roku 2000 prostredníctvom pôsobenia základne ozbrojených síl. Bundeswehr tak disponuje organizačnou základňou, nevyhnutnou pre prevádzku a podporu v nasadení. Pre spoluprácu v aliancii sa Nemecko vyprofilovalo ako rámcový partner a úzky spojenec pre menšie štáty pod záštitou vyššie uvedeného konceptu Framework Nation.³⁷

ZÁVER

Predložený článok mal za cieľ zhodnotiť význam spoločnej obrannej a bezpečnostnej politiky, ako aj úlohu NATO v rámci slovenskej a nemeckej zahraničnej politiky s dôrazom na poukázanie možností oboch štátov spolupracovať pri posilňovaní celoeurópskej a transatlantickej obrany, bezpečnosti a stability.

Na základe vyššie uvedeného prichádzame k záveru, že v oblasti obrany a bezpečnosti sa od vstupu Slovenska do EÚ a NATO vytvoril široký priestor pre slovensko-nemeckú spoluprácu, konkrétne spoločným postojom k plneniu záväzkov voči NATO, rozvíjaním vzájomnej spolupráce v rámci out of area operácií, ako aj slovenským záujmom o participáciu na Nemeckom iniciovaných projektoch Framework Nations a PESCO. Projekt PESCO otvára väčšie možnosti pre vzájomnú spoluprácu v rámci EÚ z dvoch dôvodov. Po prvé Slovensko od začiatku deklaruje svoj záujem byť aktívnym participantom tohto projektu, hodnotí PESCO ako historický míľnik v európskej obrannej a bezpečnostnej politike. To pre Nemecko, jedného z iniciátorov PESCO projektu, znamená opäť potvrdenie toho, že Slovensko má záujem profilovať sa ako spoľahlivý aktér, zdieľajúci spoločné bezpečnostno-politické ciele a prijímajúci ďalšie záväzky vyplývajúce z členstva na tomto projekte, ktoré bude musieť naplňovať. Taktiež Slovensko vysiela signál, že je aktívnym aktérom na pôde EÚ, a to prezentovaním vlastného projektu EuroArtillery v rámci PESCO. Po druhé je pripravené participovať na dvoch projektoch pod nemeckým vedením, čím sa rozširuje priestor pre vzájomnú spoluprácu.

Je zrejmé, že oba štáty si uvedomujú význam prehĺbenej kooperácie, nielen po politickej a hospodárskej stránke, ale aj po stránke bezpečnostnej, pretože čelia spoločne s ostatnými partnermi novým hrozbám a výzvam. Od Nemecka sa aktívna angažovanosť v NATO a EÚ obrannej a bezpečnostnej politike očakáva, avšak Slovensko ako jeden z nových členov oboch zoskupení a jeden z malých štátov musí jasne definovať svoje zahranično- a bezpečnostno-politické ciele v súčinnosti s nemeckými cieľmi, aby sa dokázalo viac presadiť ako jeden pre Nemecko strategický partner v rámci EÚ, prípadne NATO.

³⁷ LANGE, Philipp. *Neues NATO-Kommando in Deutschland. Die Streikräftebasis als Vorbild?* Bundesakademie für Sicherheitspolitik. Arbeitspapier Sicherheitspolitik Nr. 10/2018, 5 s.

Text vznikol v rámci riešenia projektu GA Českej republiky pod názvom "Germany and Out-of-Area Military Operations: Civilian Power, Trading State or Middle Power?", registration number 17-12243S.

Autor: **Mgr. Stanislava Brajerčíková**, narodená v roku 1986. Absolventka Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na Slovensku v odbore medzinárodné vzťahy. Od roku 2015 je doktorskou študentkou na Katedre medzinárodných vzťahů a evropských štúdií, Fakulte sociálných štúdií Masarykovej Univerzity v Brne, v odbore mezinárodní teritoriální studia. V dizertačnej práci sa venuje nemeckej zahraničnej politike od roku 1990 so zameraním na analýzu teoretických konceptov „civilná mocnosť“, „mocnosť stredného rádu“ a „obchodný štát“ a ich aplikáciou na bilaterálne vzťahy Nemecka so štátmi strednej Európy.

Jak citovat: BRAJERČÍKOVÁ Stanislava. Slovensko a Nemecko – partneri v oblasti obrany a bezpečnosti. *Vojenské rozhledy*. 2018, 27 (4), 064-077. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz.